

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ОЛГОХ ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах дараах хууль зүйн үндэслэл, практик шаардлага байна. Үүнд:

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 5-д “өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвар алдах, ...болон хуульд заасан бусад тохиолдолд эд, мөнгөний тусламж авах эрхтэй” гэж заасан байдаг.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого-ын 3.1-д “Амьдралын баталгааг хангах нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг хөгжүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлэхүйц нийгмийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлнэ.” гэж заасан бөгөөд тус зорилтыг хэрэгжүүлэх I үе шат (2021-2030)-ны 2-т “Тэтгэврийн даатгалыг олон давхаргат тогтолцоонд шилжүүлсэн байна.” гэж заасан. Мөн тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа-ны зорилт 3.1-д “Амьдралын баталгааг хангах нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг хөгжүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлэхүйц нийгмийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлнэ.” гэж заасан бөгөөд тус зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 3.1.2-т “Нийгмийн даатгалын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.” гэж, 3.1.4-т “Хувийн тэтгэврийн нэмэлт даатгалыг нэвтрүүлж, төрийн болон хувийн тэтгэврийн сангаас тэтгэвэр авах нөхцөлийг бүрдүүлж, санхүүгийн зах зээлийг дэмжинэ.” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”-ийн 3.1.1-д “нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжийг шинэчилж даатгуулагч олон эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах нөхцөл бүрдэн, хуримтлалын нэгдсэн сан байгуулагдан иргэд бодит хуримтлалтай болох эрх зүйн шинэчлэл хийгдэнэ.”, 3.1.5-д “нийгмийн даатгалын сангийн болон ... тэтгэвэр, ... хэмжээг инфляцийн түвшин ... уялдуулан нэмэгдүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 2.5.1-д “Нийгмийн даатгалын шинэчлэл хийж, ..., хувийн даатгалын үйлчилгээнд хамрагдах боломж бүхий олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоонд

шилжинэ.”, 2.5.5-д “...тэтгэвэр, тэтгэмжийг инфляц, хөдөлмөрийн бүтээмжтэй уялдуулан үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2015 оны “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого батлах тухай” 53 дугаар тогтоолын 2.1-д “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого”-ын зорилго, зарчимд нийцүүлэн холбогдох хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулж, Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг Засгийн газарт даалгасан зэрэг нь хуулийн төслийг боловсруулах хууль зүйн үндэслэл болж байна.

1.2. Практик шаардлага

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийг Улсын Их Хурлаас 1994 онд баталж, 1995 оноос хэрэгжүүлснээс хойш тэтгэврийн даатгалын хамрах хүрээг өргөтгөх, тэтгэврийн сангийн чадавхыг бэхжүүлэх, шимтгэл ногдуулах болон тэтгэвэр тогтооход баримтлах хөдөлмөрийн хөлсний дээд хэмжээг тодорхойлох, тэтгэвэр тогтооход баримталсан цалин хөлсний дундаж хэмжээг тэтгэвэр авагчийн хүсэлтээр нэг удаа өөрчлөх боломжийг олгох, тэтгэвэр бодох жишиг цалинг тогтоох, үнэ ханшны өсөлт, амьжиргааны өртөгтэй уялдуулан тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, эхчүүдийн хүүхдээ асрах чөлөөтэй байгаа хугацааны шимтгэл төлөх харилцааг зохицуулах зэрэг олон арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байдаг. Тухайлбал, даатгуулагч өөрийн хүсэлтээр эрэгтэй 60 нас, эмэгтэй 55 насандаа өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох тохиолдолд тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн байвал зохих доод хугацааг 2038 он хүртэл жил бүр 3 сараар нэмэгдүүлэх, хүүхэд төрүүлж, өсгөсөн эхийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацааг төрүүлсэн болон үрчлэн авсан хүүхэд бүрийн тоогоор нэг жил зургаан сараар нэмэгдүүлж тооцохоор хуульчилсан.

Мөн малчны өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох насны болзлыг 5 жилээр урагшлуулах, тэтгэвэр тогтооход баримтлах хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын дараалсан хугацааг 7 жил (84 сар) болгон өөрчилсөн зохицуулалтуудыг тус тус тусгасан¹.

Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох насыг төрсөн оноос нь хамааруулан тогтоох, тэтгэврийн ердийн наснаас эрт тэтгэвэр тогтоолгох иргэдийн хувьд шимтгэл төлсөн байвал зохих хугацааг үе шаттайгаар өсгөх зэрэг тэтгэврийн параметрийн өөрчлөлтүүд хийж байгаа ч хүн амын насжилт, тэтгэвэр авагчдын тооны өсөлт нь тэтгэврийн даатгалын сангийн зардал, улсын төсвийн ачааллыг улам нэмэгдүүлж цаашид үүсэх асуудлуудыг нэг мөр шийдвэрлэж чадахгүйд хүрээд байна.

Дэлхийн улс орнуудын нийгэм, эдийн засаг өөрчлөгдөж, 1990 оны дунд үеэс хүн ам насжиж, уламжлалт тэтгэврийн тогтолцооны засаглал, менежментийн сул талууд илэрч, тэтгэврийн зардал нэмэгдэн тэтгэврийн тогтолцоонд бэрхшээлтэй, тулгамдсан асуудлууд бий болсон. Олон улс орнууд насжилтаас хамааран үүсэх эрсдэлээс хамгаалах, ахмад настныг ядууралд өртөхөөс сэргийлэхийн тулд өөрийн орны онцлог, нөхцөл байдалд тохирсон

¹ Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Хуульд нэмэлт оруулах, хуулийн зүйл, заалт хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулиудыг хэрэглэх журмын тухай хууль, Төрийн мэдээлэл эмхэтгэл, 2017 оны №13, 2017 оны № 16.

тэтгэврийн шинэчлэлийн бодлого, тэтгэврийн параметрийн өөрчлөлтүүдийг 20-25 жилийн өмнөөс авч эхэлсэн туршлага байна.

Европын орнуудаас Бүгд Найрамдах Унгар Улс, Бүгд Найрамдах Польш Улс, Бүгд Найрамдах Латви Улс, Бүгд Найрамдах Эстони Улс, Бүгд Найрамдах Болгар Улс, Бүгд Найрамдах Литва Улс, Бүгд Найрамдах Словак Улс, Румын Улс зэрэг орнууд 1990-ээд оны сүүлч, 2000 оны эхээр уламжлалт хуваарилалтын зарчимд тулгуурласан тэтгэврийн тогтолцоог өөрчилж, олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоог нэвтрүүлсэн. Түүнчлэн Бүгд Найрамдах Казахстан Улс 1998 онд, Оросын Холбооны Улс 1999, 2002 онд, Украин Улс 2004 оноос, Бүгд Найрамдах Киргиз Улс 2010 оноос олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоонд шилжсэн байна.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2015 онд баталсан “Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого”-д олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоог бүрдүүлэх, эдийн засаг, санхүү, хөрөнгийн зах зээлийн урьдчилсан нөхцөл хангагдсан тохиолдолд иргэн бүр сайн дурын үндсэн дээр хувийн тэтгэврийн нэмэлт даатгалд даатгуулж, нэмэгдэл тэтгэвэр авах талаар дэвшүүлсэн зорилтыг Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгад тусган хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Монгол Улсын тэтгэврийн даатгалын сангаас 2022 онд 476.1 мянга гаруй тэтгэвэр авагчдад 3.3 их наяд төгрөг зарцуулах бөгөөд өндөр насны тэтгэвэр авагчдын тоо нийт тэтгэвэр авагчдын 76.1 хувь буюу 362.3 мянгад хүрсэн. Түүнчлэн 10 даатгуулагчид ногдох тэтгэвэр авагчийн тооны харьцаа 2021 онд 4 байгаа бөгөөд 2025 оноос эхлэн хүн ам зүйн цонх үе хаагдаж, дундаж наслалт нэмэгдсэнээр нийт хүн амд эзлэх тэтгэвэр авагчдын тоо өсөж 2030 онд 7, цаашид 2050 оноос 9 тэтгэвэр авагч болохоор байна.

Хүн амын дундаж наслалт 2021 онд 71.01² жил болж, 26 жилийн өмнөх дундаж наслалтын түвшинтэй харьцуулахад 7.23 жилээр өссөн. Тухайлбал, эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 67.05 болж 4.95 жилээр, эмэгтэйчүүдийнх 76.47 болж 11.04 жилээр тус тус өссөн байна. Тэтгэврийн насны хүн ам 2020 онд хүн амын 9.85 хувийг эзэлж байсан бол 2030 онд 13.37, 2050 онд 19.42 хувь болохоор байна³.

Улсын төсвөөс тэтгэврийн даатгалын санд 2010 онд 170.7 тэрбум төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн бол энэ хэмжээ 2022 онд 4.5 дахин нэмэгдэж 769.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

Тэтгэврийн даатгалын санд улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээ нь 2021 онд дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 1.4 хувь байгаа бол энэ үзүүлэлт 2030 онд 6.8 хувь, 2050 он гэхэд 11.3 хувь болж өсөх⁴ магадлал хэтийн тооцоо, судалгааны үр дүнгээс харагдаж байна. Улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээг 2030 он гэхэд дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 2.0 хувиас хэтрүүлэхгүй байхаар "Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах

² www.1212.mn

³ Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнд суурилсан "Хүн амын 2020-2050 оны шинэчилсэн хэтийн тооцоо"

⁴ Дэлхийн банк, "Тэтгэврийн шинэчлэлийн бодлогын хувилбарууд, 2017 он

бодлого"-д тусгасан. Уг зорилтыг хангахад тэтгэврийн параметрийн шинэчлэлийг үргэлжлүүлэн хийх зайлшгүй шаардлагатай байна.

Түүнчлэн шимтгэл төлж ажилласан хугацаа, тэтгэвэр тогтоох насны талаар Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулиас бусад салбарын хуульд тусгасан нь хууль хооронд зөрчил, хийдэл үүсгэж байна. Тухайлбал, Үндсэн хуулийн цэцийн тухай хуульд Цэцийн гишүүнээр ажиллаж байсан иргэний өндөр насны тэтгэврийг цалингийн 60 хувиар бодох, Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд шүүгчээр 25 жил ажилласан, эсхүл 55 нас хүрсэн шүүгч, мөн Прокурорын тухай хуульд 50 насанд хүрсэн эмэгтэй, 55 насанд хүрсэн эрэгтэй, эсхүл нас харгалзахгүйгээр прокуророор 25 жил ажилласнаар тус тус өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож болохоор заасан нь Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуультай зөрчилдөж, хуулийг хэрэгжүүлэхэд хүндрэл үүсгэж байна.

Мөн одоо мөрдөж буй хуульд богино хугацааны буюу хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж олгох харилцааг даатгуулагчийн урт хугацааны тэтгэврийн харилцаатай нэгтгэн зохицуулсныг салгаж тусдаа хуулиар зохицуулах нь зүйтэй юм.

Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хуулиар 1960 оноос хойш төрсөн иргэнд тэтгэвэр тогтоох, олгохтой холбоотой харилцааг зохицуулж байгааг нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн зохицуулалттай нэгтгэн нэг хуулиар зохицуулах шаардлагатай байна. Түүнчлэн олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоог тодорхойлж, хуульд тусган хэрэгжүүлэх нь зүйтэй.

Хуулийн төслийг боловсруулахдаа тэтгэврийн даатгалын өнөөгийн тогтолцоонд Дэлхийн банк, Олон Улсын хөдөлмөрийн байгууллага болон гадаадын зөвлөхүүдийн хийсэн үнэлгээ, тайлан, санал, дүгнэлтийг харгалзан үзнэ.

Монгол Улсын тэтгэврийн тогтолцооны эрх зүйн хүрээг шинэчлэх бодит үндэслэл, хэрэгцээ, шаардлага байгаа нь тэтгэврийн сангийн өнөөгийн байдал, улсын төсвийн санхүүжилт, хүн ам зүйн ачаалал, эдийн засаг, нийгмийн нөхцөл байдлын өөрчлөлт, олон улсын тэтгэврийн тогтолцооны чиг хандлага зэргээс тодорхой харагдаж байна.

Тэтгэврийн даатгалын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох гол зорилго нь даатгуулагчид эрх тэгш, шударга, амьжиргаанд нь хүрэлцэхүйц хэмжээний тэтгэвэр олгох, тэтгэврийн сангийн санхүүгийн тогтвортой байх нөхцөлийг бүрдүүлэх, улсын төсвийн санхүүжилтийн хэмжээг бууруулах, даатгалд хамрагдах сонирхол, хөшүүргийг бий болгох, тэтгэврийн хэмжээг төлсөн шимтгэлтэй уялдуулах, тэтгэвэр тооцох аргачлалыг боловсронгуй болгох юм.

Иймд дээрх хууль зүйн үндэслэл болон нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр болон тэтгэмжийн талаарх харилцааг тусдаа хуулиар зохицуулах практик шаардлагын дагуу тус хуулийн төслийн нэрийг Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль гэж өөрчлөн, шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулна. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжтэй холбоотой харилцааг энэ хуулийн төслөөр зохицуулахгүй.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1.2-т заасныг үндэслэн хуулийн бүтэц уялдаа өөрчлөгдөж, хуулийн нийт заалтын 50-аас дээш хувьд нэмэлт, өөрчлөлт орж байгаа тул Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн төслийг шинэчилсэн найруулгын төсөл хэлбэрээр боловсруулна.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн төсөл нь тэтгэврийн даатгалд шимтгэл төлж даатгуулсан иргэнд олгох тэтгэврийн төрөл, тэтгэвэр авах эрх, тэтгэвэр тогтоох, өөрчлөх, олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулна.

Хуулийн төсөл 7 бүлэгтэй бөгөөд дараах зохицуулалтыг тусгана. Үүнд:

Нэгдүгээр бүлэгт, хуулийн зорилт, хуулийн нэр томъёог тодорхойлно.

Хоёрдугаар бүлэгт, олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоо, тэтгэврийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн төрөлтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.

Гуравдугаар бүлэгт, өндөр насны тэтгэвэр авах эрх, өндөр насны тэтгэвэр бодох аргыг тодорхойлж, өндөр насны тэтгэврийг цалинд үндэслэсэн болон нэрийн дансны аргаар бодох, өндөр насны тэтгэврийн тусгай зохицуулалт, өндөр насны тэтгэвэр олгох хугацаа зэрэг зохицуулалтыг тусгана.

Дөрөвдүгээр бүлэгт, хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр авах эрх, хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг тогтоох, тэтгэврийн хэмжээ, олгох хугацаа, хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг нөхөн тогтоож, тэтгэврийг нөхөн олгохтой холбоотой харилцааг зохицуулна.

Тавдугаар бүлэгт, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр авах эрх, тэтгэврийн хэмжээ, олгох хугацаа, нөхөн олгох, нэгтгэн тогтоох тухай зохицуулалтыг тусгана.

Зургадугаар бүлэгт, тэтгэвэр тогтоолгох хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогыг тодорхойлох, тэтгэврийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн доод хэмжээ, тэтгэвэр тогтоолгох өргөдөл гаргах, шийдвэрлэх, тэтгэвэр олгох, олголтыг түдгэлзүүлэх, зогсоох, сэргээх, тэтгэврийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох, тэтгэврээс суутгал хийх, тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх харилцааг зохицуулна.

Долдугаар бүлэгт, хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлагыг Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль, Зөрчлийн тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Эрүүгийн хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжоор зохицуулахаар, мөн хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, хууль хүчин төгөлдөр болох харилцааг тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар дараах нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар бий болно.

Үүнд:

- тэтгэврийн нэг давхаргат тогтолцооноос олон давхаргат тогтолцоонд шилжих эрх зүйн үндэс бүрдэнэ;
- тэтгэврийн насны өөрчлөлтийг даатгуулагчид эрсдэл багатайгаар хэрэгжүүлж, зохион байгуулах нөхцөл бүрдэнэ;
- даатгуулагчийн төлсөн шимтгэлтэй хамааралтай илүү шударга тэтгэвэр тооцох аргачлал нэвтрүүлнэ;
- даатгуулагчийн олон жил шимтгэл төлж ажиллахыг урамшуулж тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ;
- нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийг хэрэглээний үнийн өөрчлөлт, цалин хөлсний өсөлтийг харгалзан жил бүр нэмэгдүүлж, тэтгэврийн худалдан авах чадварыг сайжруулах нөхцөл бүрдэнэ;
- тэтгэврийн даатгалын сан тогтвортой ажиллах нөхцөл бүрдэнэ;
- ирээдүйд бий болох хүн ам зүйн ачааллын өсөлт, насжилтыг угтаж тэтгэврийн тогтолцооны загварыг өөрчлөх замаар ахмад настанд тулгарах эрсдэлийг бууруулна;
- нийгмийн даатгалын харилцааг зохицуулсан хуулиас бусад хуульд заасан тэтгэвэр тогтоох нөхцөлийг энэ хуульд тусгаж, хууль хоорондын зөрчил арилж, уялдаа холбоо хангагдаж, даатгуулагчийн нийгмийн баталгааг хангах боломж бий болно.

4. Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох хуулийн төслийн талаар

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 5-д “Монгол Улсын иргэн нь өндөр наслах, хөдөлмөрийн чадвар алдах, хүүхэд төрүүлэх, асрах болон хуульд заасан бусад тохиолдолд эд мөнгөний тусламж авах эрхтэй.” гэж заасанд нийцүүлэн боловсруулна.

Тус хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай, Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төсөл, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн тухай, Монгол Улсын шүүхийн тухай, Прокурорын тухай хуульд тус тус өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулна.

---oOo---